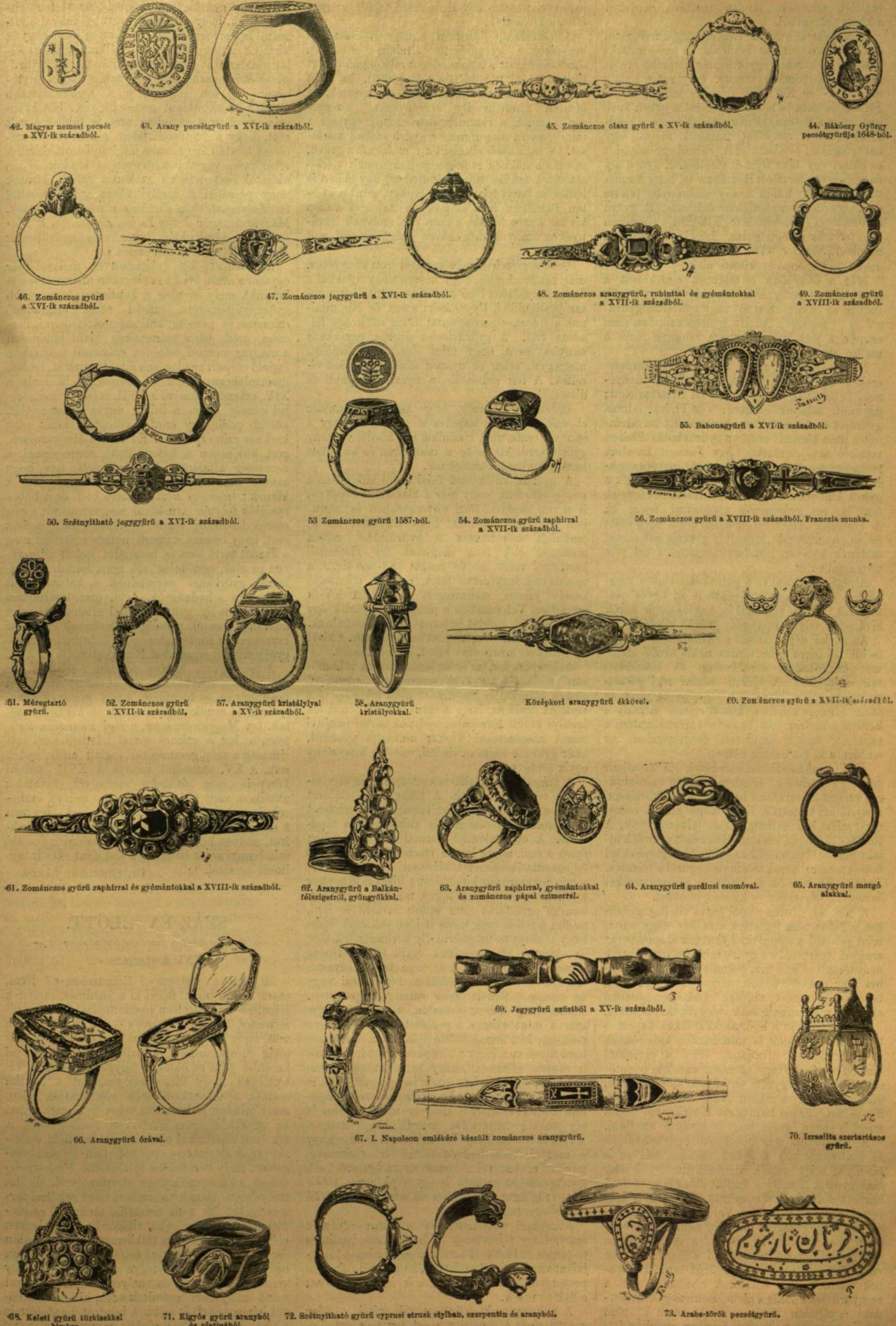

1. Ókori aranygyűrű. 2. Ókori bronzgyűrű. 3. Népvándorláskori ezüstgyűrű. 4. Népvándorláskori ezüstgyűrű. 5. Népvándorláskori ezüstgyűrű. 6. Népvándorláskori aranygyűrű. 7. Népvándorláskori aranygyűrű. 8. Népvándorláskori ezüstgyűrű. 9. Antik görög aranygyűrű. 10. Antik gyűrű borostyámból. 11. Antik aranygyűrű cameával. 12. Római kulcsgyűrű bronzból. 13. Ós keresztény gyűrű bronzból. 14. Phüniciai gyűrű paszából. 15. Egyiptomi gyűrű scarabussal. 16. Egyiptomi gyűrű. 17. Antik gyűrű cameával. 18. Antik gyűrű cameával. 19. Renaissance stílusú gyűrű. 20. Antik gyűrű Melusé ábrázoló cameával. 21. XVI-ik századbéli német gyűrű cameával, aranyból. 22. Antik stílusú gyűrű, cameával, Pichlerből. 23. Gyűrű, antik cameával. 24. Renaissance gyűrű, antik intaglióval. 25. Antik intaglió. 26. Antik intaglió. 27. Antik intaglió. 28. Antik gyűrű, intaglióval. 29. Aranygyűrű, Bethlen Gábor címerével. 30. Pecsétyomó gyűrű. 31. Aranygyűrű, Bocskay István címerével. 32. A Báthoryak címere gyűrűbe vésva. 33. Károlyi Zsófia pecsétje. 34. Bákóczy címere 1654-ből. 35. Egy ótvos pecsétgyűrűje. 36. Zománcozott pecsétgyűrű. 37. Kézi pecsétgyűrű a XV-ik századból. 38. Részeggyűrű Magyarországból a XIV-ik századból. 39. Részeggyűrű Magyarországból a XIV-ik századból. 40. Középkori ezüstgyűrű. 41. Pecsétgyűrű a XVI-ik századból.

42. Magyar nemesi pecsét a XVI-ik századból. 43. Arany pecsétgyűrű a XVI-ik századból. 44. Rákóczy György pecsétgyűrűje 1648-ból. 45. Zománcozott olasz gyűrű a XV-ik századból. 46. Zománcozott gyűrű a XVI-ik századból. 47. Zománcozott jegygyűrű a XVI-ik századból. 48. Zománcozott aranygyűrű, rubinttal és gyémántokkal a XVII-ik századból. 49. Zománcozott gyűrű a XVIII-ik századból. 50. Szétnyitható jegygyűrű a XVI-ik századból. 51. Méregtartó gyűrű. 52. Zománcozott gyűrű a XVII-ik századból. 53. Zománcozott gyűrű 1587-ből. 54. Zománcozott gyűrű zaphírral a XVII-ik századból. 55. Babonagyűrű a XVI-ik századból. 56. Zománcozott gyűrű a XVIII-ik századból. Francia munka. 57. Aranygyűrű kristálylappal a XV-ik századból. 58. Aranygyűrű kristályokkal. 59. Középkori aranygyűrű ékkövel. 60. Zománcozott gyűrű a XVI-ik századból. 61. Zománcozott gyűrű zaphírral és gyémántokkal a XVIII-ik századból. 62. Aranygyűrű a Balkán-félszigetről, gyöngyökkel. 63. Aranygyűrű zaphírral, gyémántokkal és zománcozott pápai címerrel. 64. Aranygyűrű gordiusi csomóval. 65. Aranygyűrű morgó alakú. 66. Aranygyűrű órával. 67. I. Napoleon emlékére készült zománcozott aranygyűrű. 68. Keleti gyűrű türkissel díszítve. 69. Kézi pecsétgyűrű aranyból és platínából. 70. Iranszéli szertartásos gyűrű. 71. Kézi pecsétgyűrű aranyból és platínából. 72. Szétnyitható gyűrű cyprusi etrusk stílusban, szarpenin és aranyból. 73. Arab-török pecsétgyűrű.

nyi, s 14 ágyúval rendelkező seregével Pápán az előrenyomuló ellenség elé, balszárnyát képezvén a Győr mellett táborozó Pöltenberg hadának. A város lelkesen fogadta a nemrég bevett Buda hőseit. Junius 12-én e hadak Csornát vitéz szuronycsata után a császáriaktól elfoglalták, s Kmetty innen Téthre, majd 24-én a veszprémegeybeli Marczaltőre vonult hadaival.

Ezalatt az ellenség megtette készülődéseit, hogy Kmetty hadát Marczaltőnél Pöltenbergől elvágja. Ezt kikerülendő, Kmetty Marczaltőtől kezdve Rába-Szent-Mihályig a folyó összes átkelesi pontjait figyelő csapatokkal szállotta meg s a hidakat a Marczalon szétromboltatta.

Azonban a védelmi vonal hosszu, a védőerő pedig csekély volt, s így az ellenség 27-én reggelre két helyen, u. m. Wolf vezényelte: alatt Arpásnál és Gerstner alatt Várkeszönél átkelt a Rábán, s most Schütte altábornagy és hadosztály-parancsnok Marczaltőre vitette le Várkeszről a hidat, és azon dandárával átkelt; mire Kmetty Marczaltőről, hol az ellenállásra nem találta alkalmasnak a helyet, az ihászii pusztára vonult vissza.

Ihászii a Marczaltőről Pápára vivő országot mentére esik. Kelet felől egy kis domb húzódik, különben az ut egyenes sikon visz Pápa felé.

Dél volt mire Ihászii Kmetty hada a Marczaltő felőli oldalon csatarendbe állt, pár száz lépésnyire az épületektől, kelet nyugati irányban, olyképen, hogy az országot ugyszólván a csatavonal közepén húzódott keresztül s ennek két oldalán állott a gyalogság.

Az utól nyugatra legelő, kelet felé szántóföldek terültek. Az utóbbiak közt vonul el a Takácsra vezető dűlő-ut.

A tüzerség felállítása a következő volt: Az országuton egy rozoga hid állt, a mely mögött a lovas üteg foglalt helyet König százados alatt hat ágyúval, míg a Traub Kálmán főhadnagy alatt 8 ágyúból álló gyalogüteg szétosztva a két szárnyon állították fel, s a jobb szárny legvégére 2 ágyúval Kovács Antal tüzemester jutott, ki mellett balról a Nádor-huszárok 6 százada, Kmetty lovasága állott.

Az ütközet, mely délután 2 óra körül vette kezdetét, jobbra ágyuharcz volt. A Marczaltő felé vezető hidhoz helyezett lovasüteg kezdte a tüzelést, egy mintegy 800 lépésnyire eső urasági major, illetve a körötte levő ellenséges lovas előcsapat ellen, és jól irányzott lövéseivel ezeket onnan elugrasszta.

Erre egész csatavonala kifejlett az ellenségnek, ágyúi működtek, de szintén csak 2 üteg 6—6 ágyúval.

Mindkét oldalról heves ágyuharcz támadt, az aránylag csekély számú ágyú mindkét oldalon folyton tüzelésben állott, a minek hallása a pápaiak közül sokat a toronyba csalt, hogy a csatát lássák, mások azonban menekülésre gondoltak.

Tüzereink oly heves tüzzel fogadták a császáriakat, hogy azok sorai ingadozni kezdek. E kedvező pillanatot arra használták fel a Nádor-huszárok, hogy megtámadták az ellenség balszárnyát, de alig pár száz lépésnyi távra jutva, megfordultak s roppant robajjal vágattak

vissza, és meg sem állva előbbi helyükön, megerezték kantárszárral a pusztá déli oldalára nyargaltak, mert a mint kitűnt, a gabonátáblában egy elrejtőzött vadász-zászlóját fogadta őket golyózáporával. Erre az egész ellenséges had Görzsöny és Acád felé kezdett kiterjeszkedni, minek folytán Kmetty tulszárnyalástól tartván, kiadta a parancsot a visszavonulásra, és a sereg, bár a harcztól nem szivesen hagyta abba, énekelve húzódott vissza Pápára.

Az ellenség vesztesége 65 halott és 162 sebesült, a miénké kevesebb volt. Ezek a letvári major előtti hét sirban, s a sebeikben utóbb elhaltak közül sokan a marczaltői temetőben nyugsznak. A sebesültek közül még az nap este hozták Pápára többet, köztük a 18 éves Fekete huszárhadnagyot s egy jó futtyós tót legényt stb. azonban még eddig úgy ezek, mint a csatában

DOMBORMŰ A PÁPAI HONVÉDEMLÉKEN, TÍF. VASTAGH GYÖRGYTŐL.

részt vett többi honvédeink névsorával adós marad egyelőre szabadságharcunk krónikája az adatok lehető összeszedéseig.

Az ihászii határszelen honvédeink megállva, nagy meglepetéssel látják, hogy Traub Kálmán ütegparancsnok oldalán a tisztí kard helyett utász-kard lóg. Kmetty tette le vele a tisztí kardot, mert midőn csata közben arra lovagolván az ütegparancsnokot kereste, az hátul a puskaporos kocsi közt bujkált, s magát mentetve, okát is adta félrevonulásának. De csak megmondta Kmetty neki, hogy míg e csorbát helyre nem üti, a tisztí kardot fel ne kösse, Csak Titelnél kapta azt újra vissza. A hosszas ágyuzás a mieink töltenyeit már csaknem teljesen felemésztette, midőn a visszavonulási parancs kiadott. A tartalék pedig Pápán állt. Ágyúi annyira kihűültek, hogy már nem sokáig lehetett volna velük működni, s a mint a eső elejét

lefelé hajtották, forró, mocskos lé folyt ki belőlük.

Esti szürkületkor Pápára erő ha laink itt meg sem állva, vonultak odább Tapolezafőre, hol megszálltak.

Másnap Kmetty visszavezeté dandárát Pápára, s a Gyimót felé vivő uton vonult el, keresvén az alkalmat a csatlakozásra Pöltenberg seregével, de az a császáriaknak Téth és Szemere felé történt gyors előnyomulása miatt többé nem volt megvalósítható.

EGYVELEG

* Japáni apáca is van már Európában. Egy előkelő családból származó japáni nő ugyanis Münchenben a közlekedési napokban felvette az apáczaftalt és egy bajor zárdában telepedett le.

* Ararát hegység most mászta meg legelőször nő, egy 17 éves örmény leány, ki maga ment fel a csúcsig a vezetőikkel, mert atyja és fivére már előbb kidőlték. A 16,917 láb magas hegy (kétszer oly nagy, mint a lomniczi csúcs) megmásza azonban annyira kimerítette a szegény leány erejét, valamint a nagy hideg is, hogy hőstette után sokáig beteg volt.

* Konstantinápoly utcáinak két rendes alakját: a koldusokat és a kóbor kutyákat a szultán egyenes intézkedése folytán nem láthatta meg a német császár. A kutyáknak az ünnepek előtt két nagy ólat építettek s a koldusokat a német császár ott időzése alatt az állami fogház egy részében közöltséggel táplálták és ápolták.

* Különczök klubjai. Londonban nemrég még fennállott a kővér emberek klubja. A gyülekezés helyén két ajtó volt s csak azt vették fel tagnak, ki a kisebb ajtón nem fért be. Egy más egylet kizárólag sovány emberekből állott. Párbajozók klubja is volt, a hova csak olyan egyéneket vettek fel, kiknek legalább négy párbajuk volt. Kik a párbajban legyőzettek, külön asztalnál ültek, melyet szerencsőtlenek asztalának neveztek el. A felvétel szertartásosan történt s minden új tag megesküdt, hogy semmiféle párbajt sem fog visszautasítani.

* A ló a szinpadon legelőször 1650-ben szerepelt Corneille Andromeda nevű tragédiájában és pedig mint pegazus. A szereplő lovat kiéheztették s a kuliszák között egy statista zabot lobogtatott előtte s így a szereplő ló a levegőben tette meg a kívánt mozdulatokat.

* A lóhús-étel nagyon elterjedt Berlinben a munkásosztály tagjai között. Most már naponként 70

lovat vágnak le ily czélból s az ökörhús használatára apad. Egy font lóhúst 12—15 krajczárért adnak.

* Az ég oltását gonosz kezek felnyújtották Pekingben. Ez az épület gyönyörű fehér márványból készült hármas körrel volt s a legszentebb épületek egyike, mely mellett maga a császár évenként februárban mutatta be a tavaszi áldozatot, mely alkalommal számos ökröt öltek meg az oltár előtt s végül a császár által elmondott imának szövegét is elégették, hogy ily módon az egkek jusson. A régi híres épület állítólag már a 483-ik évben építették s az oly szent helynek tekintették, hogy a császár a legközelebbi tavasszal a romok előtt fogja rendes imáját elmondani. A babonás kinaiak szerint a szent hely elpusztulása nagy szerencsétlenséget jelent s különben is öszeköttetésben áll azaz, hogy a fiatal császár rossz életet folytat az anyja által ráerőszakolt nevével.

A MŰCSARNOKBÓL.

A műcsarnok új kiállítása egy hét óta van nyitva. A közönség érdeklődése már az első napok alatt eleven volt. A miniszterek, a közélet jelesei is fölkeresik. A jury, mely az ezer forintos Röck-díjat, a műcsarnok kettős díját, az állami aranyérmét (egyet hazai és egyet külföldi műveknek) odaítéli, vagy kijelöli a jutalomra érdemes műveket, már megalakult. Ezenkívül a nemzeti muzeumnak is vásárolnak képeket, és alig lehet kétkedni, hogy Ő Felsőge számára ezuttal szintén történnek nagyobb vásárlások.

Elkészült a «Képes tárgymutató» is, mely a kiállított művekből hatvannak másolatát közli, többnyire fénykép után fölvetet sokszorosításban. Ez a kiállításnak maradó emléke, mely sok művésznök fejlődésükért, jeles művét őrzi, mikor e művek már szerteszét vándorolnak, s talán többé vissza sem kerülnek. A képes katalógus után közöljük mi is a kiállítás több festményét és egy pár szobornivét.

Arckép nincs sok a mostani tárlaton, pedig

VASTAGH GYÖRGY: Gróf Csáky Albin miniszter arcképe.

késégkivül ebben legnagyobb a termés; de festőink bizonyos idő óta ovatosabbak, s a kiállításra megválogatják az arcképeket. Az utolsó években a közönség kitűnő arcképeket láthatott a műcsarnokban; az igények fokozódtak, s művészeink is több becsvágygyal tekintik az arcképezést, mióta bebizonyult, hogy az igazi művészi arcképek hatása nem mulik el nyomtalanul. Benczur Gyula egymásután festi meleg színű szebbnél szebb arcképeket, s a külföldi kiállítások is ünneplik. Itthon tehetséges tanítványok veszik körül, a vagyonos körök pedig elhalmozzák megrendelésekkel. A nem sok arckép közt most is becses darabok hirdetik, hogy a festészet ez ága mennyire neki lendült.

Az ifjabb nemzedékből Balló Edét említjük, ki választékosan és benső erővel festette meg Szilágy József koronaőr és Scherffel felkai gyógy-szerész (a felkai muzeum alapítója) arcképeit. Burger Lajostól egy női arcképet mutatunk be. Az előadósban izléses és nyugodt, s az ábrázolásban kifejező.

Vastagh György a legkedveltebb arcképezők közé tartozik. Jubiláns főispánok, professorok, aranymisés papok rendszeren az ő esetjétől várják a megörökítést. De szeretik az asszonyok és fiatal lányok is, mert érti a dekoráló hatás

titkait. Női arcképein mindig megvan a színek nagy változata a kelmékben, draperiában, szőnyegeken, s megvan a sajátos egyéni styl, mely Vastagh arcképeit elsőrangúvá emeli. Gr. Csáky Albin közoktatásügyi miniszter arcképeit állította ki most a művész, diszmagyarban, élethűséggel és virtuozitással.

Mindjárt, a mint a második terembe lépünk, egy nagy arckép bilincseli le figyelmünket oly erővel, hogy rendszeren minden belépő ez elé siet legelőször is. Egy fiatal nő, egész életnagyságban. Fekete bársony ruhája ragyog; karja, arca, melle az egészséges frissesség, a női gyengédség meleg színével és fényével válik ki a képből. Baljával egy kis fűcskát ölel magához, ki egy széken áll, egyik térdével annak karjára húzódva föl. Mosolygó szép gyermek, tele étellel. A nő előkelő tartása, a könnyűség, melylyel elhelyezkedik a képen, az arc kifejező ereje, a technika nagy bravourja, a színek csillogása, a gyermek életvidorsága — ez Benczur Gyula festménye, a kitűnő mesteré. A kép a kiállítás egyik legszebb műve, s talán Benczur alkotásai közt is a legelső

BALLÓ EDE: Szilágy József arcképe.

közül való. A müncheni nemzetközi tárlaton is nagy feltűnést tett. Gr. Károlyi Gyuláné Pálffy Geradine grófnőt és kis fiát ábrázolja a festmény.

A történelmi festészet most sem gazdag a kiállításon. A sok tanulmányt és sok időt igénybe vevő genre-nek a kor izlése sem kedvező. A közönség a könnyebb tárgyakat inkább méltányolja. A történelmi festő soha sem biztos, hogy utóljára is mi lesz művével. De mint feltűnő hiányt lehet emlegetni, hogy a szabadságharcnak bizonyára népszerű feladatát is alig-alig veszik tekintetbe festőink, s az 1848—49-iki események egyre csak várják az esetet, mely fölédze a nagy eseményeket.

Greguss Imre csaknem az egyedüli, ki koronként szeretettel fordul vissza a nagy időkhöz. Most is két képet festett a szabadságharczról. Egyik «Névtelen féltetnek», táborozási jelenet; a második már történelmi kompozíció: «Asbóth Lajos ezredes Perednél», a mint lovon ülve és a nemzeti lobogót magasra emelve, vezeti a lelkesült honvédeket a csata viharában előre.

Thán Mór veterán művésznök a millenium ünnepére egy nagyobb kompozíció színvázlatával még jölebre figyelmeztet, hogy a honfoglalás ezredévének megüleséből a festőművészetnek sem szabad hiányozni. A vázlat ugy látszik falfestmény-

hez készült terv. A vázlat középső része szingzag csoportozat. Az elaggott Álmos megmutatja Árpádnak az elfoglalandó földet. Elöl az áldozat tüze ég. Egy pap esdi Hadur áldását. Fent, Álmos és Árpád körül a vezérek, aztán a harcosok nagy tömege. E nagy csoportozat mellett egyes történelmi események foglalják el a kép három oldalát. Balra a hét vezér esküje; jobbra: Árpád a legyőzött népek hódolatát fogadja. Az alsó szegélyen balról: a tradíció; jobbról a historia, jelképi alakokkal. Aztán egymást követik: István átvézi a papától küldött koronát; István megkeresztelése; közepén Hungaria, Magyarország ujraébredési korszakának nagy férfaitól környezve; végül az utolsó koronázás. Mindezt a művész még a részletek kidolgozása nélkül mutatja be — emlékeztetőül.

Történelmi tárgyú festményekről emlékezve, a kiállítás egyik becses képét, Feszty Árpádnak «Kesergő asszonyok Krisztus sirjánál» már most is meg kell emlegetnünk. Közlését későbbre halasztjuk. De a hazai művészekről szólva, — kiknek egy részét méltatjuk ezuttal írásban és képen —

PATÁKY LÁSZLÓ: *Templom előtt.*

THAN MÓR: *Tercentenium ünnepe.*

BIHARI SÁNDOR: *Munka után.*

BENCZUR GYULA: *Arckép.*

SENYEI KÁROLY: *Serdülő leány.*

BURGER LAJOS: *Bájos arcképe.*

JENDRASSIK JENŐ: *Virágáros leány.*

SENYEI KÁROLY: *Szent Erzsébet.*

VASTAGH GÉZA: *Kirdy-tigris.*

LIGETI ANTAL: *Pányi rideke.*

PÁLLIK BÉLA: *Juhok es birányok az akolban.*

gyos és szurtos ruhája tartózkodóvá teszi még azokat is, a kik alamizsnával könyörülnek meg rajtok — ezek foglalják el Pataky képen is a templom ajtaját. Ott guggolnak a lépcsőn, összekulcsolt kezekkel, oda támaszkodnak a falhoz asszonyok, vén emberek, gyermekek, várva a könyörület fillereit. Elyűtt alakok, fakók, szerderjes arcznak, toprongyosak. A hűség, melylyel festvék, a ridegség ösztinte. Elhagyatottságuk, nyomoruk, így megfellebbezték az éreteti, hogy visszatartották is. E szomorú csoport oly megvedlett, oly kopott, hogy se az arcon, se a ruhán még enyhítő színeket sem tudtak nyújtani egy képhez. Szürke minden; egy kietlenség kopársága.

Vidám és mosolygó *Roskovics* Ignácztól «Hátha innánk» — egy pajkos paraszt menyecske, kedves mellékarabja a másik képeknek, melyen almát kínál a szőke menyecske. Ez kulaesből kínál egy pohár bort. Tűz villog szeméből, forró mosoly ajkáról. Nem hiába mondják, hogy *Roskovics* sikkes festő.

Bihari Sándor, ki a «Biro előtt» és a «Czylinderpróba» életképeivel oly hírtelen tűnt föl, az utóbbi években külföldön tanult és tanulmányából adott többször mutatót. A «Munka után» is ily tanulmány gyümölcse. A festők közül sokan nagyra viszik a terrenum és levegő festését. Egy mezőt, egy darab földet megfestenek a családtagok hiven. Van azon távolság, fény, borongás, levegő, poétikus hangulat. Aztán oda festenek egy pár alakot, a kik a feltüntetett hangulathoz illenek. Átlátszó szabad levegő veszi őket körül, valóban mozogni látszanak. A belga *Verstraete* egyik jeles képviselője az ily művészi berendezésű és hangulatos képeknek, s festményei nálunk észrevehető hatást tettek. *Bihari* is a belga mester poétikus tónusait, levegőjét, terrenumát kívánta meg. Paraszt munkások telepedtek le a mezőn; tűz körül főznek bográcsban és készülnek sütnifőzni. Jó paraszt alakok egytől-egyig; észre lehet venni, hogy a festő élő alakok után dolgozott. De a képen a levegő hiányzik. A háttérben látszó mezőnek nincs elég távolsága; nagyon is festett-

GREGUSS IMRE: Asóth Lajos Perednél.

nek tűnik föl, mely keményen emelkedik az alakok mögött, mint valami függöny.

A falusi élet motívumai mellett *Jendrassik* Jenőtől «A virágáros lány» változatosságát képvisel. A fiatal lány kaczerán ül a széken, virágai közt. A derült kép könnyen van festve.

Aggházy Gyula az életképeket és a tájfestést egyenlő hivatással műveli. Mindkét fajból küldött most is a kiállításra. Ezzel a tartalommal, jó fel-fogással festette azt a képet, melynek «Solo» czímet adott. Egy paraszt menyecske, vagy lány,

ki egyedül halad végig a réten, vállán gereblyével, kezében vizes kosóval, míg tekintetét vágakozva veti maga elé, keresve, elmerengve és várva, hogy ennek a magánosságának lenne bár vége. A kép gonddal is van dolgozva.

A tájképfestők közt *Láti* Antal jeles művésztünk teljes erejét most is több finom kidolgozási, mely távlatú kép mutatja. Egyik ezek közül «Párkány vidéke» derült, ragyogó nyári éggel, fénylő víztükrökkel.

Az állatképek genré-jének kevés művelője van nálunk. A legállhatatosabb *Pálfi* Béla, ki a lovak, főképp pedig a gypjas-birkák és bárányok festésében speciálta. «Juhok és bárányok az akolban» legújabb képe, a gypjasok egy csoportja, eles megfigyessel festve. Az állatok minden mozdulata, a kerges, nyirkos gypjú, hű és igaz. A vén gypjasok mellett a kis bárányok adnak változatosságot a csoportnak. A képet a nemzeti múzeum képtára számára vásárolták meg.

Vastagh Géza, érdemes művésztünk, *Vastagh* György fia, is sikeresen műveli az állatképfestést. A «Király-tigris»-t például mutathatjuk be a fiatal festő tehetségéről. Mintát az állatkert szép tigrise szolgáltatott.

A *Vastagh*-család másik tagját, ifj. *Vastagh* Györgyöt a szobrászok közt találjuk. Több mellszobron kívül a pápai honvédelemre készített domborművet állította ki: a vitez zászló-tartót, ki elesett társa holttestén keresztül vezeti többi társait, lelkesítő mozdulattal. A dicséretes érzéssel készült dombormű már bronzba van öntve.

Senyei Károly az ifjabb szobrász-nemzedék egyik legterőkebb és termékeny tagja. Most is több műve van kiállítva. Egyik mellszobrára «Serdülő lány» gyermeket, kecses kifejezésével, sok elismerést érdemel. Nagyon igényű ennél «Szent Erzsébet», szoborcsoport, a magyar királylány jótékonyágáról, a mint Erzsébet — egyik kezében kenyeret tartva — italt önt a szegény, elhagyott gyermek csészéjébe.

Az egyes művek bemutatását itt egyelőre megszakítjuk.

ROSKOVICS IGNÁCZ: «Hátha innánk.»

AGGHÁZY GYULA: Solo.

II. DOM PEDRO BRAZILIAI CSÁSZÁR.

A braziliai forradalom hírének alig lehetett valami inkább meglepő, ismervé a császár egyéniségét, mely a lehető legrokonszenvesebbek egyike, továbbá azt a tiszteletet, melyben alattvalóinál részesült, nem különben Brazília szabadlív alkotmányát, melyet a császár annyira tiszteletben tudott tartani, hogy a nemzet alig vehette észre, hogy egy monarchia uralkodik fölöttök. Alig elegendett a politikába, népe törvényesen nyilatkozó akaratának semmiben nem volt akadály a megtörténhetett vele, hogy az évről nagyobb részét az országon kívül töltötte, a nélkül, hogy ebből baj vagy zavar keletkezett volna. Hogy ettől az enyhe kezű, humanus uralkodótól miért kívánt országja még is megszabadulni, az még ma is olyan rejtély, mely megfejtésre még ez után vár.

II. Dom Pedro 1825-ben december 2-án született s unokája volt az I. Napoleon hadai elől Braziliába menekült VI. János portugál királynak. Ennek fia és utódja nem állhatott ellen az amerikai szabadságharc s a nagy francia forradalom által Braziliában is életre keltett függetlenségi áramlatnak s már mint regens herceg elére állt a nemzeti mozgalomnak s 1822-ben I. Dom Pedro név alatt Brazília császárává koronáztatta magát. De a zavargós viszonyok között lehetetlen volt magát a trónon soká föntartania s már 1831-ben ápril 7-én lemondott fia javára, a ki akkor még csak hat éves vala. Ennek kiskorúsága alatt kormányzóság vezette az ország ügyeit, de 1841-ben megkoronáztatott s azóta folyvást bírta trónusát. Negyvenéves és félévig uralkodó, a legrégibb tehát a világ összes uralkodói között.

Mint a Braganza-ház sarja, anyja révén, ki Ferencz osztrák császárnak és magyar királynak leánya, I. Napoleon neje, tehát nővére volt s neje, Terézia Mária Krisztina által, ki Ferencz szicíliai királynak volt a leánya, atyafiságba jutott Európának legtöbb uralkodó és megbuktató fejedelmé házaival.

A braziliai alkotmány értelmében, mely, mint érintök, a leghababab alkotmányok egyike, a császár, kinek trónusa a nemre való tekintet nélküli elsőszülöttség rendje szerint volt örökletes, «Brazília alkotmányos császárának és örökös védőjének» czímet viseli. E czim méltán illette meg Dom Pedrót nemcsak azért, mivel győzedelmes vetett véget az az előtt folyton dúló polgárháborúknak, — melyek mindig általános és föltétlen amnesztiával végződtek, — nem csupán azért, mert a Paraguay és Lopez diktátor ellen 1865-től 1870-ig viselt borzadalmas háborút diadalmasan fejezte be, — hanem kivált a művelődés és emberszeretet terén tett nagy alkotásai miatt.

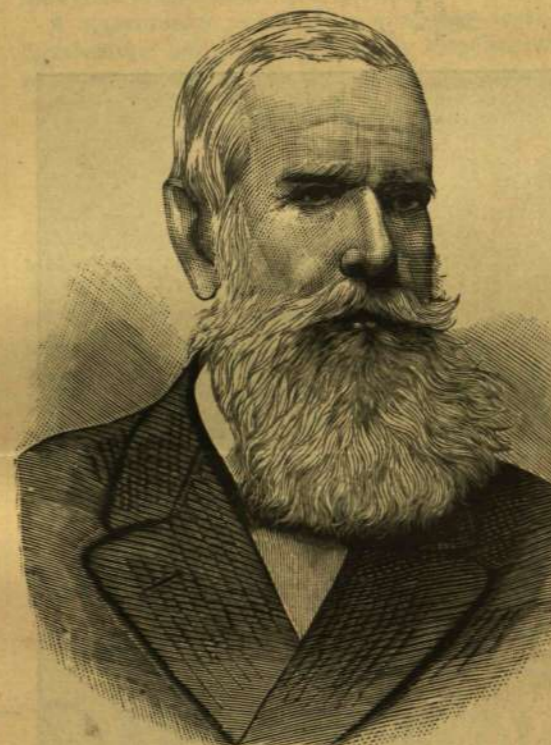
1871-ben vitte keresztül és szentesítette azt az emlékező törvényt, mely Braziliában a rabszolgatartás eltörlésének kezdetét jelenti. E törvény keltétől kezdve született minden néger rabszolgá-gyermek szabadnak lón kijelentve, azonfölül egy külön országos alap a végre rendeltetett, hogy abból arra méltóknak bizonyult rabszolgák megváltassanak.

Ez az alap 1886-ban millió márká értékű volt s tizenötezer rabszolgának szabadságát váltották meg belőle, míg magánuton több mint hatvan ezer rabszola lón szabadá. Ez nagy dolog egy olyan országban, a hol a munkásosztály jóformán mind a rabszolgákból került ki s a hol bevándorló munkások özöne nem pótolta oly bőven az ily támadt gazdasági hiányt, mint az észak-amerikai Egyesült-államokban. S amaz okok között, melyek II. Pedrót megbuktatták, a volt rabszolgatartók elkeseredését is első sorban emlegetik, a kik tehát a császárt emberszerető jószívűnek tették áldozatává.

De nem csak azt az egy humanus törvényt jegyzi föl a történelem a trónjától most megfosztott császár neve melle. Olyan nevezetes reformok, mint a választási törvény, a házassági törvény, az iskolatörvény stb. megannyi kiemelkedő emlékköve az uralodásának. Az ő szelid, engesztelő politikájának volt köszönhető továbbá, hogy a rend ebben az óriási s legnagyobb részében még természeti őskorát élő államban föntartott. A szabadságra még nem érett nép kezében éles kés a szabadság, melylyel vagy önmagának, vagy másoknak lehet ártalmára. Pedig e nagyrészt mulattokból, meszizékből, négerkéből és indiánokból álló nép még nehezebben fékezhető, ha a legkorlátlanabb szabadság bír-

tokában tudja magát. S ha Brazília Dom Pedro uralkodása alatt aránylag mégis nyugalomnak örvendhetett, abban az uralkodó egyéniségének fölötté nagy érdeme van.

Nincsen benne kétség, hogy más természetű uralkodót rég elűzött volna Brazília nyughatatlan népe. De az ő személye iránt föltétlen volt a tisztelet s azt szigoruan alkotmányos érületén kívül tudományos hajlamainak, humanitárius törekvéseinek s különösen hivalgás nélküli, egyszerű életmódjának köszönhető. Mert Dom Pedro császár és családja Rio-Janeiróban, a fővárosban s nyaralóhelyén, Petropolisban egészen polgári életmódot folytatott. Igénytelen, egyszerű háztartásától mi sem állt távolabb, mint az európai értelemben vett fejedelmi pompa. Hetenkint két napon, meghatározott órában rendszeren megnyitott a császári palota minden udvarképes ember számára; Pedro császár és Terézia császárné elfogadó napjain szívesen látott vendég vala minden arra méltó ember s a császári párnak mindenikhez volt egy nyájas csaka. Pedig két millió frank aranyban számítva csak 800 ezer forint s ennél nem volt nagyobb a braziliai császár ezillistája. Európában tiszter annyit udvartartási költsége van az oly uralkodónak is, a kinek a birodalma ki nem teszi Braziliának a tizedrészt s mégis e ezillistából mi mindenre jutott! Jótékonyra, kórházakra, iskolákra ment föl egy nagy része. A hol az állam pénzügyeiből nem

DOM PEDRO, A TRÓNVESZTETT BRAZILIAI CSÁSZÁR.

telt valami szükségessé közzé: a császár pénztára készen állt pótolni a hiányt. A katolikus császárnak még protestans templomok építésére is tett udvartartási költségeiből.

De nemcsak erre: a tudományok és művészetek pártolására is. Nincs a művészetek az az ága, melyet országában meghonosítani ne igyekezett volna, minden erre alakult egyesületnek protektora, egyes művészeknek segítője volt. A tudományokkal pedig maga is oly behatólag foglalkozott, hogy a legalaposabb tudós számba ment s tudományos érdemeiért számos külföldi intézet, a többek közt a francia akadémia is tagjává választotta. Daczára hajlott korának a legnagyobb buzgósággal műveli a nyelvészetet s egy Seybolt nevű orientalista még nagy utazásaiban is vele jár s együtt buvárolják a héber, arab, khaleai, szanszkrit nyelveket. A természettudományok iránt is kiváló hajlama van. Minden hónapban ott elnököl az általa Rio-Janeiróban alapított történelmi föld-és néprajzi egyesület ülésén. Búszkeségét leli benne, hogy tudományos társaságok tagja lehet s két évvel ez előtt a párisi Academie des Sciences ülésére nemcsak maga ment el, de legidősb unokáját is bevezette s az akkor huszonegy éves Dom Pedro herceg, a ki a riojaneirói műgyetemen végzett tanulmányait s tette le a szabályszerű vizsgákat, köztetszettel fogadott fölvilágást tartott Brazília némely ásványainak jecezealakulásáról.

Dom Pedro császár azonfölül kitünő zenész. Ebbeli tehetségét atyjától örökölte, a ki nagyszámú zeneszerzeményt hagyott hátra s ezek között «Brazília szabadság-hymuszát», melyet

az európai zenekarok is megtanultak s szerte játszottak II. Dom Pedro itt utazása alatt.

Mert uralkodó alig útazott még annyit, mint Brazília császára. Ritka év volt az olyan, melyben át ne jött volna Európába, huzamos ideig tartózkodva annak fővárosaiban s nevezetesebb firdőhelyein. Tudjuk, hogy Budapesten is járt s fölkereste az országunk akkor legnagyobb nevezetességét, Deák Ferenczet, kinek a kedvéért az Angol királynőbe szállt s óráig beszélgetett latin nyelven a magyar haza bölcsével. De elment ő távolabbra is s talán az egyetlen uralkodó, a ki elmondhatja magáról, hogy körülutazta a földtekét. Két év előtt megrendült egészségét helyreállítani Baden-Badenben tartózkodott, honnan teljesen fölépülve térhetett hazájába. Anyanyelvén, a portugálon s a világnyelveken kívül is számos nyelven beszélt, úgy, hogy a legtöbb európai nemzetbeliek közül kivel-kivel a maga nyelvén társalogatott, de legszívesebben használta még is ily esetben a francziát.

II. Dom Pedro 1843-ban szeptember 4-én kelt egybe Terézia szicíliai királyi hercegnővel. Házaságukból két leánygyermek származott. Egyik az 1846-ban született Izabella, Gaston orleansi hercegnék, vagyis Eu grófnak neje, a ki atyjának huzamos ideig trófát utazásai alatt a regensi tisztelet viselte s Brazília császári trónjának örökösője volt. Ennek három fia van: az 1875-ben született Pedro, továbbá az 1878-ban született Lajos és a még csak nyolcz éves Antal.

A császár második leánya az 1847-ben született Leopoldina volt, a ki 1864-ben lett neje Ágost szász-koburg hercegnék, Koburg Filöp herceg legidősebb testvérecesének, Klótd főherceggasszony és Ferdinánd bolgár fejedelem testvérbátyjának. Ez Braziliában tengerparti rangot viselt s 1871-ben elhalt nejétől négy gyermeke származott: az 1866-ban született Pedro, a kinek tudományos szerepléséről már megemlékeztünk, továbbá Ágost, József és Lajos hercegek.

A tengeren túlról érkezett hírek vértelennek mondják a braziliai forradalmat. A császár bevárta petropoliszi kastélyában a kiűldöttséget, mely tudtára adá, hogy a köztársaság kiküldetett s miután kijelentette, hogy trónjáról önként nem mond le, az erőszaknak azonban engedni kész, — családjával együtt hajóra szállt és most utban van Európa felé.

KÉPEK RIO DE JANEIRÓBÓL.*

Az a csendes forradalom, mely napjainkban egész váratlanul köztársaságá alakította át Amerika egyetlen monarchiáját, a földgömbünkön területi nagyságát tekintve ötödik helyen álló Braziliát, nagyon emlegetteté teszi *Rio de Janeiro* fővárosát is, melyet, bár az óriási birodalom székhelye népesség tekintetében is versenyez Budapesttel, a mi irodalmunkban mindéddig nagyon ritkán emlegettek.

Pedig ez a tengerentúli főváros fekvésénél fogva is nevezetes. Sok utazó van, ki szebbnek mondja a braziliai főváros kikötőjét, mint Nápolyét s egy sincs ki elragadtatással ne beszélne fölé. Csaknem a baktérítő alatt két gránit-szikla áll őrt a tengeröbölnél, a *czukorsüveg*-nek (*Pas de assucar*) nevezett sajtáságos alaku, 200 méter magas kopasz és meredek hegy, melynek alján várkastély áll és vele szemben egy kis erőddel bíró csúcs. Az öböl bejárása csak 700 méter széles, de aztán hirtelen szétterül, hossza 47 kilométer és szélessége 45 kilométer lesz, a legnagyobb és legszebb kikötő a világon, a hol a földgömb mindenemű hajói találkoznak. Szeszélyes alaku hegyek, egész sereg kisebb-nagyobb sziget, egy messze előre nyúló félsziget, s a hegyeken várak és erődök, a partokon gyönyörű villák és nagyszerű tenyészett itt-ott egy-egy terjedelmes kolostor és hatalmas tornyok élénkítik meg a képet. Messze távolban feltűnik az *Orgona hegy*ség csodálatos alaku csúcsaival és szarvaival, előtte sajtáságos alaku más hegyek és mindenek felett a tengerből pompás sötét-kék vize.

A város benseje, hasonlóan Nápolyhoz és Konstantinápolyhoz, nem ritkán családába ejti a természet szépségeitől elragadt utazót. A tengerpart mindenütt házakkal van borítva, hat külön-

* A «Vasárnapi Ujság» mai számában levő *rio de janeiro*-i képeket Stuller László ur volt szives lapunknak átengedni, ki mint mérték, Európa több országán kívül huzamos ideig működött Afrikában és Amerikában s több hónapig lakott Rio de Janeiroban is.

kiismeretesen sáfárkodtunk, annak minden fillérérel pontosan számot adtunk a nyilvánosság előtt. Száz-huszonöt ezer forintot meghaladó ingyenes segélyt és ötven ezer forintnyi olcsó kamatu törlesztéses kölcsönt osztottunk ki az 1888. évi elemi csapások által hajlékuktól és keresetüktől megfosztott szegények között. Leikiismeretesen és pontosan be fogunk számolni azzal is, a mit az áldozatkészség és részvét most újabbban rendelkezésünkre fog bocsátani. A magyar társadalom még soha sem engedte áldozatul esni azokat, a kikre a négy folyam és három bérc hónapban a gondviselés keze reá neheztelt. Bizalommal fordulunk tehát minden emberbaráthoz, az egész magyar közönséghez, hogy az aszály által sújtottak fölségelésére egyesületünket adományokkal támogatni kegyeskedjenek. Örömeik közben, vigalmaik, mulatságaik rendezése alkalmával is emlékezzenek meg azokról, a kiknek mindennapi kenyérék hiányzik. Jótékony czélokra rendezett mulatságaik bevételeiből juttassanak e czélra is legalább egy részt. Egyszermind pedig ezáltal ismételtén felkérjük mindazokat, a kik még a tavalyi adakozási iverüket sem küldötték vissza, hogy ezeket mielőbb be küldeni sziveskedjenek. Azon iver kivétel nélkül mind pontos számvitel mellett adattak ki; a kellő ellenőrzés végett még az esetben is visszaküldendők tehát, ha egészen üresen maradtak volna. Mind a régi gyűjtőivé, mind az új adományok a Magyar Földhitelintézethez (Budapest, V. bálvány-utca 7. sz.) ezmezendők. Ugyanott kérjük jelentkezni azokat, a kik az egyesület tagjai sorába lépni kívánnak. Alapító tag lehet, a ki egyszermindkorra 100 frt alapítványt tesz az egyesület javára. Rendes tag lehet, a ki hat éven át fizetendő öt forint járulék fizetésére kötelezi magát. Mind az alapító, mind a rendes tagok az egyesület ügyvitelére és annak ellenőrzésére alapszabályszerű befolyást gyakorolni vannak jogosítva. Pártoló adakozások és adományok bármely összegben köszönettel fogadtatnak. Kelt Budapesten, 1889. október havában. Az igazgató választmány: *Tisza Kálmánné Degetfeld-Schomburg Ilona grófné, elnök, Gr. Zichy Ferenc, gr. Apponyi Albert alelnök, Ábrányi Kornél, Adler-Bancalari Hedvig, gróf Andrássy Gyuláné, Arany László, gróf Bathányi Géza, Bemekyné Bajza Lenke, Bischitz Dániel, Burchard Konrád, Csápolaszky Lajos, Dániel Ernőné, dr. Darányi Ignác, lovag Falk Zsigmond, Hegedüs Sándorné, Hollán Ernőné, Irányi Dániel, Ivánka Imre, Jókai Mór, gróf Károlyi Sándorné, Kornfeld Zsigmond, Kralovszky Istvánné, Lévcy Henrik, Lukács Antal, Nagy Gábor, Nagy Miklós, Pucher József, Ráth Károly, Schlauch Lőrincz, Steiner József, gróf Szapáry Gyuláné, Szász Károly, gróf Tisza Lajos, Török János, Visi Imre.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Jókai művei külföldön. Koszorusz íróknak regényei egyre jobban terjednek idegen nyelveken. Most jelent meg Milanóban olaszul „Egy az isten”, Szozno kiadásában, fordította Possavalli Pucher Eliza urnó, míg Enrico Cassaneo életrajzot irt hozzá. — Szintén most jelent meg a „Magyar nábob” finn nyelven: („Unkarilainen Nábob”). — Göderstöm Werner kiadásában: hosszabb ismertetésével szerző irodalmi működésének Jallawa Anssi tollából, el látva szerző arczképével. — Bécsben megjelent német nyelven „Das todté Herz” („A ki a szívet a homlokán hordja”), fordította Rotter Lajos, kiadta Breitenstein M. A „Nemzet” tárczájában most folyó regényét a „Gazdag szegényeket” pedig Jásznyai Sándor fordításában a „Wiener Tagblatt” közli.

Jókai Mór magyar nemzet történetének III-ik kötete sajtó alatt van. Tartalma egész a legújabb korszakig kiterjed. Mind a két megelőző kötet, ugy ez is a Franklin-társulat által adatik ki, s még a karácsonyi ünnepek előtt meg fog jelenni.

Beszélek és vázlatok ezimen Dóczy Lajostól két kötet jelent meg Ráth Mór kiadásában. Tíz kisebb dolgozat mellett egy nagyobb elbeszélést — mely magis is kitenne egy kötetet — találunk a gyűjteményben. Változatos darabok, hangban, tartalomban és kidolgozásban. Dóczyt a közönség leginkább a színpadról ismeri, vagy a színpad számára irt művek kiadásából. Mint elbeszélővel a folyóiratokban és lapokban találkozhatott vele, de tehetségének az oldaláról a benyomást most megjelent két kötet adja meg. Intelligens író, gondolkodó fő, eszmékkel, ötletekkel bőven, a ki az emberekkel mélyebben foglalkozik, mint általában novellában szokás. Elbeszéléseiben sok a drámai és vígjátéki elem, (például a „Saekerheits-Tandsticker”) egy kis bohózatnak lehetne tárgya, a „Mennyi” című egy finomabb vígjátéknak, de mint elbeszélő nem bírja az irodalmi genre ama formáját, beosztását, melyre kiváló elbeszélők

juttatták, a kik a tárgy feldolgozásában annyi hatást érnek el.

Két kis szindarab, „Arany és Petőfi” és „Megeső-kolt” ügyes dialog-fűzerek, komikai helyzetekkel, de nem a színpad számára, hanem olvasmányul készültek. A „Vegyes párok” egy társadalmi és politikai kérdés fölötti eszmecsere, melyet egy előkelő hölgy folytat egy hírlapíróval a keresztény-zsidó házasság alkalmából, s ugy látszik a főrendiház ismeretes szavazásának hatása alatt írta a szerző. Később az eszméből hasonló című vígjátékot irt. „A gróf szava” sötét történet, romantikus és tulzolt. „Hogyan járt Hetey uram” jókedvvel irt elbeszélés egy öreg úrról, ki már feleségül akarja venni gazdasz-szonyát, mikor kiderül, hogy az unokaöccsének a felesége, a ki a haragos nagybábit ily álsokodással engeszteli ki. „Fifine boszúja” egy párisi színészről mond el operette-mesének is beváló eseményt. A „Penzum” pedig sikerült gúny a Zola-iskolára, a naturalistákra. „Carmela” csaknem az egész második kötetet elfoglalja. Egy gróf keres benne női ideált, kit szerethessen. Főképp három ellentétes nő-alak szerepel az elbeszélésben, ezek közül az egyik Carmella, egy capri-i szép leány. Az elbeszélés bővelkedik reflexiókban a nőkről, a szerelemről, uti benyomásokról. A két kötetet, mely bizonyára kapós lesz, Ráth Mór díszesen állíttatá ki. Ara 3 frt 80 kr, díszkötésben 6 frt.

Magyarország közegészségügyi viszonyairól terjedelmes munka jelent meg dr. *Oldh Gyulától*, a Pallas-részvénytársaság kiadásában. Ma, mikor közegészségi viszonyaink oly általános figyelem s annyi eszmecsere tárgyát képezik, dr. Oláh Gyula a szemlélt szakember egész figyelmességével tárja föl a szomorú állapotokat. Kimutatja, hogy hazánkban, bár a közegészségügyet főbb vonásaiban igen jó törvény szabályozza, a közegészségügyi viszonyok terén napirandén vannak a megbocsáthatatlan mulasztások és félszégések s a magyar törvénytar valamennyi törvénye közt épen a közegészségügyi az, mely a leg-hiányosabban és leghanyagabban van végrehajtva. A szerző először általános képet ad közegészségi viszonyainkról s aztán részletesen tárgyalja a főváros, a nagyobb vidéki városok és a községek közegészségügyét; majd áttér a fenálló viszonyok általános okainak fejtegetésére és végül részletesen előadja a szükséges teendőkről való nézeteit. A törvény-hatóságokat vádolja, hogy a közegészségügyi törvényt nem hajtják végre, s annak intézkedései mindig kicsinyes takarékoskodáson szenvednek hajótörést. Épen azért Oláh csak abban az esetben reméli az egészségügy javulását, ha ezt is kivesszik az önkormányzat hatásköréből és államivá teszik. A könyv, mely Tisza Kálmán miniszterelnöknek van ajánlva, 2 frtért szerezhető meg.

A 13 vértanu albuma. 1890. okt. 6-án fogják le-leplezni Aradon a vértanuk szobrát. Az ottani Köl-sey-egyesület ez alkalomra nagy albumot ad ki, melyet a legjobb írók közreműködésével szerkesz-tenek.

„A 13 vértanu albuma” — mondja a felhívás — nem pusztán ama nagy idők nagy eseményeinek föl-sorolása és a 13 vértanu kivégzetésére vonatkozó hiteles adatok lehetőleg teljes gyűjteménye, hanem a még élő hősök részéről a holtak sírján fol-gyújtott emlékdíjat, valamint a jelenkornak hon-szeretetre buzdító írói- és eszméiket felkelteni tudó fiai által a vértanuk emlékének szentelt apoteozis kíván lenni, gloriifikációja a vesztőhelyen a hazáért szenvedett vértanú halálának. A szerkesztő-bizottság fölker mindenkit, hogy a gyásznapokra és az ezeket követő rémuralomra vonatkozó bármily csekély jelentőségűnek is látszó hiteles adatot az album szerkesztőségének Aradra megküldeni szives-kedjenek, Antalik Károlyhoz, a Kölsey-egyesület alelnökéhez.

A Közhasznú Erdélyi Képes Naptár az 1890-ik évre is megjelent Kolozsvárt, Stein János könyv-kereskedésében. Már a 31-ik évfolyam. Van benne olvasmány, hasznos tudnivaló, adama, és képek s ezenkívül az erdélyrészi vásárok jegyzéke. Ara 30 kr.

Előfizetési felhívás. *Bertha Sándor* zeneszerző hazánkától decemberhöz első felében díszesen ki-állított fizet fog megjelenni *Sir Hongrois pour piano* (Hat Magyar Zongorára) cím alatt. Ezen, gróf Csáky Albin közoktatásiügyi miniszternek aján-lott szerzeményt, mely egy új magyar mű-formát állapít meg, mely előrehaladt műkedvelők részére karácsonyi ajándékának ajánlunk, a francia *Ph. Maquet et C.-ne czég.* — *1, Boulevard des Ita-liens, Paris.* — adja ki, kinél előfizetések bérmen-tenek küldött példányokként három forintjával el-fogadtatnak. Hat előfizetés után egy tisztelet-példány jár.

Huszonöt év Márkusfalva életéből cím alatt az orsz. közegészségi egyesület tanulaságos könyvet

adott ki dr. Lendvay Benő pozsonyidegyei főorvos-tól. Elbeszélés alakjában mondja az el, hogy egy el-maradt falu, melyet járványok pusztítottak, a pap és orvos fáradozására mikép alakult át, épül és egész-ségesedik. A könyv magában foglalja azokat az egész-ségügyi teendőket, melyeket mindenütt szem előtt kellene tartani, hogy bekövetkezzék az örven-detes átalakulás, mint Markusfalván. A nép számára van írva, de a példát hozzá buzgó emberek és lelki-ismeretes tisztviselők adhatnák meg. A fizet ára 30 kr. Száz példányt megrendelve egy fizet 20 krba kerül. Az Eggenberger-féle könyvkereskedés bizo-mánya, Budapestben.

A népszínházban nov. 15-ikén került színre a tavalyi népszínmű pályázat megjutalmazott dar-abja: „Náni”, melynek szerzője Follinusz Aurél, ki a színpadon — melynek működő tagjai közé tartoz-zik — többször tett már kísérletet mint író. Száz arannyal jutalmazott pályaművéről a bírálók tar-tózkodva nyilatkoztak. Drámai értéke csakugyan ke-vés. A szerző színpadi tarkaságra törekedett, s ez biztosított előadási hatást az új népszínműnek.

„Náni” azokból a népszínművekből való, melyek nemzetiségi alakokat igyekeztek a színpadra vinni. Náni egy délmagyarországi sváb leány, a ki furesán beszél magyarul, s ez Blaha Lujza asszony ábrázolá-sában már félsiker. A darabnak különben az a me-séje, hogy Molnár Józsi bakakáplár a boszniai had-járatban megsebesülvén, a határszélen egy sváb csa-ládnál fekszik beteg, ott beleszeret a csinos Ná-niba, aztán mikor felgyógyul, az ő hű ápolóját apjával, bátyjával együtt vízi bumentatni az ő magyar falujába. Otthon pedig épen nagyon várja már fiát az édes anya, özvegy Molnárné. Meglepetést készít szá-mára, egy menyasszonyt, Szilárd nevű jómodu ember leányát, Rózsát. Ennek a Szilárdnak a Molnár-csalá-don valami követelése van, melyet, ha érvényesít, a Molnár-család tönkre megy. Mikor aztán Józsi ki-jelenti, hogy Náni vagy a halál: Szilárd azonnal föl-lép a követeléssel. Az öreg sváb is látja, hogy a Molnár-család szegény: Náni kezét tehát megta-gadja Józsitól. A lány egy darabig el van szánva a szegénységet megosztani Józsival, s a maga csalá-djával szakítani, de aztán mégis a familiája mellett határoz, s ugy gondolja, hogy Józsi jobban jár, ha a gazdag Rózsát veszi el, mint őt, a szegény sváb leányt. Hogy Józsit még jobban elriaszssa magától s rá bírja Róza elvételére, ő maga odaigéri a kezét a Róza apjának. Józsi ezt ugy fogja föl, hogy a pénzéért megy a vén emberhez. Nohát akkor ő is megfizeti, s oda vág egy erszény pénzt Náni szemé közé, mint Dumas „Kamelias hölgy”-ében is előfordul ez. A harmadik felvonás igen novellisztikus. Nánit haza akarja vinni az apja. A leány azonban előbb a teme-tőbe megy és megkoszoruzza Józsi apjának a sírját. Itt találkozik ismét Józsival. A sváb család indul haza, mikor Józsi pisztolyt ragad s fejbe lőné ma-gát, de egy hirtelen érkezett barátja kiüti kezéből a fegyvert. A durranásra mindenki elősiet, visszajön-nek az elkocsikázott svábok is és Náni és Józsi egy-más nyakába borulnak. Az öreg sváb most már any-nyival inkább beleegyezik a házasságba, mert Szil-árd is lemondott követelésének érvényesítéséről s így a Molnár-család jómodu marad. A szerző a mel-lékes dolgokban szerencsésebb, mint a dráma meg-alkotásában. Ismeri a színpadot, mozgékony alakok-kal dolgozik, több mulatságos jelenetet hoz össze. A sváb familia, a sváb dalok pedig az ujság ingeré-vel hatottak. Blaháné, mint Náni olyan sváb leány volt, a kit nagy kedveléssel nézett a közönség, s mindig tapsolta. Az öreg svábban és kamasz fiában pedig Németh és Kassai vittek a színpadra jóízű la-kítást. Szirmai egy jogász szerepében szintén a de-rülség élesztője. Vidor (Józsi) játékkal és dalaival tetézte az előadás jó oldalait, melyhez a többi sze-replők is hozzájárultak.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia nov. 18-iki ülésén *Than* Károly elnökölt. A tárgyak skatudományiak voltak, s a négy előadó közül három vendégek dol-gozatát mutatta be.

König Gyula a *Vályi* Gyula részéről terjesztette elő „A harmadrendű algebrai görbék elméletéhez” című értekezést. *Thamhoffner* Lajos pedig *Onodi* A. egyetemi magántanár dolgozatát ismertetette meg. „Új részletek a gégekísérlet terén.” Onodi a gége-gyógyászatnak fontos fejezetével, a lélekzést nagy-ban akadályozó gégeizom hűdés kór-oktanával fog-lalkozott. — *Hogyes* Endre pedig *Korányi* Sándor és *Tauszk* Ferenc részéről terjesztette elő „A Jack-son”-féle epilepsziára vonatkozó kísérleti adatokat. Végül *Krenner* József tartott ásványtani előadást, újabb adatokat sorolván föl a Dél-Magyarországon található Veszelit (foszfát) ásványi sajátságairól. Szólt még egy *Szászországbán*, *Schneebergen* a kobált közt található arsenikumról, melynek Roselit nevet adtak. Ezzel a rövid ülés véget ért.

Az orsz. közpönművészeti társulat választmá-nya nov. 16-iki ülésén, melyen *Harkányi* Frigyes elnökölt, *Keleti* Gusztáv igazgató tett jelentést a

A CZUKOR-SÜVEG AZ ÖBÖL BEJÁRATÁNÁL.

A KIRÜTŐ ÉS A RÉGI VÁROS EGY RÉSZÉ.

A VÁMHÁZ ÉS A RAKPART.

KÉPEK RIO DE JANEIRÓBÓL — STULLER LÁSZLÓ GYŰJTEMÉNYÉBEN LEVŐ FÉNYKÉPEK UTÁN.

most megnyitott téli kiállításról, a beérkezett művek-ről s a rendezésről.

Kolozsvárt Concha Győző egyetemi tanár elnök-lete alatt bizottsági alakult, mely a társulathoz azzal a kéressel fordult, hogy a jövő évben husvét táján képzőművészeti kiállítást rendezzen. Az igazgatóság örömmel ragadta meg az alkalmat, annyival inkább, mert a kolozsvári bizottság lelkesen karolta fel azt, alkatások után 800 forintig jótállást vállalt a kiadá-sok fedezéséért. A társulat a maga részéről mindent meg fog tenni arra, hogy e kiállítás mentől gazda-gabb s érdekesebb legyen s remélhető, hogy a kiadá-sokat a bevétel fedezni fogja. Ez esetre a kolozsvári bizottság a jótállási összeg megvásárlására szándék-szik fordítani. Jövő évben február hó végétől márc-zius hó végéig magyar művekből kiállítást fog ren-dezni a társulat s főleg e műveket fogja a kolozsvári kiállítás számára biztosítani. A magyarországi Kár-pát-egyesület budapesti osztálya a társulathoz olyan kéressel fordult, hogy *amateur-fotográfiai kiállítás* czéljára jövő évi április közepétől május végéig a mű-csarnokban néhány termet engedjen át. A választ-

mányt a kérelmet teljesíthetőnek találta. Végül megválasztották a téli kiállításra kitűzött 1000 fo-rintos Rökk-jutalom és a 300 forintos Ráth-féle díj pályabírószágit.

A magyar néprajzi társaság nov. 16-án tartotta ülésén az első felolvasás József főhercegnek a czi-gányokról szóló dolgozata volt, melyet fentebb kü-lön cikkben ismertetünk. Ezután a társaság alelnöke, dr. Török Aurél, az egyetemen az anthropologia tanára, az embertani muzeum meg-alapítója és igazgatója, az anthropologia czéljá-ról, fontosságáról, fejlődéséről, s a művelődéstörté-net legérdekesebb mozzanatairól értekezett, elegans, szép szabad előadásban, igen szellemes causerie alakjában. Előadása kissé hosszúra nyulván, nem szűlhatott a hazai anthropológiáról s a budapesti embertani muzeumból. Vége s titkárs, *Herman* An-tal sietett gyorsan elolvasni magyarországi néprajzi muzeum alakításának felette szükséges és sürgős voltáról való fejtegetéseit. Az alakítás módozataira nézve előadta, hogy a néprajzi muzeumnak a nemzeti muzeum mostani néprajzi osztályából kell ki-

indulnia. A fővárosnak vitális érdeke a hazai nép-rajzi muzeum ügye, az ő feladata volna tehát gon-doskodni helyiségről. Ebben a kormány egyeshíthatné mindazt, a mi hazai néprajzi tárgy szét van szórva a rendelkezés alatti különböző gyűjteményekben. Az országgyűlésnek gondoskodnia kellene arról, hogy a jövő évi költségvetés már kellő figyelembe vegye a felette fontos nemzeti kulturügyet.

A felolvasó ülés után tartott *választmányi ülés* a következő fontosabb határozatokat hozta: a tagok felszólítandók a fél tagsági díj (1 frt 50 kr.) ez évre való befizetésére. A közönség első száma Rétly László szerkesztésében 1890 januáról kezdve decemberben jelenik meg. A választmány elvben elfogadja Her-man fejtegetéseit a néprajzi muzeum dolgában és az ügy tudományos tanulmányozására 6 tag bizottsá-got küld ki (Xantus János elnök, Herman Ottó, Hermann Antal, Pápay Károly, Szendrey János, Török Aurél.) A bosnyák szakosztály megalakították: elnök Asbóth János, előadók Thallóczy Lajos; és Strausz Adolf. A következő előadó ülés december 7-én lesz, d. u. 5 órákor, az akadémiában.

MI UJSÁG.

A király a gödöllői erdőségekben gyakran vadászik most, s a vadászatokban részt vesz Lipót bajor herceg és Lichtenstein herceg is. A királyné decz. 10-ikére várják Gödöllőre. Az udvar a karácsony előtti napokban té vissza Bécsbe.

Kiállítás Mátvás király emlékére. Történet-íróknak érdekes ünnepélyre készülnek. Mátvás király negyvenháromezred óta porlik már; a jövő év április havában fekvik le a negyedik század, mióta meghalt. Ezt az évfordulót irodalmilag is meg akarják ünnepelni a magyar történetírók s a jövő év ápril havában alkalmasint néhány Mátvás királyra vonatkozó érdekes történelmi munka hagyja el a sajtót. Fraknói Vilmos a „Történelmi életrajzok”-ban fog egy nagyobb életrajzot közzé tenni Hunyady Mátvásról. Fraknói ezenkívül megpendítette azt az eszmét, hogy a jövő tavasszal egy Mátvás király emlékkiállítás rendezzenek az erre illetékes körök. Ez a kiállítás felelné az összes Mátvás-iró emlékeket, minők az akkori iratok, a Korvinák, arcképek, érmék, műkincsek stb. Az akadémia a legmelegebben pártolja az eszmét, mely a legnagyobb valószínűség szerint kivihető lesz. A mult évi bécsi Mária Terézia kiállítás lesz a minta. A kiállítás fővédnökségének elfogadására a királyt kéri fel.

A pozsonyi főispán follovasása. A pozsonyi Toldy-kör follovasásának ciklusát, nov. 17-ikén kezdte meg Zichy József gróf főispán. A legelőkelőbb közönség töltötte meg a körhelyiség nagytermét. Kivált hölgyek voltak nagy számmal. Zichy gr. két óra hosszáig tartott szellemes szabad előadást amerikai utjáról. Tárgyát sok mulattató epizóddal fűszerezte. Behatóan foglalkozott az új világ társadalmi életével, majd a politikai és gazdasági viszonyokat fejtegette alaposan. A follovasást szünni nem akaró tapsal és éljenzéssel fogadta a közönség. Utána banket következett, melyen Futorich, a kör elnöke, éltette Zichy gr. ki viszont a Toldy-kör felvirágzására és később a hadseregére ivott. Éjfélkor a társaság táncozal fejezte be az ünnepélyt.

Zirzen Janka jubileuma. Az Andrássy-uti állami tanítóképző intézetben nov. 20-ikán szép ünnepel ülte meg a tanári kar Zirzen Janka jubileumát. Épen husz éve telt be, hogy báró Eötvös miniszter a tanítóképző-intézet élére nevezte ki a nagyérdemű hölgyet, ki nevelőnői pályáját ötven év előtt kezdte. Az ünnepélyre a tanúgy emberei nagy számmal jelentek meg, s jöttek vidékről is, a tanítványok közül.

Péterfy Sándor, a rendező bizottság elnöke nyitotta meg az ünnepélyt, melyre a tanári testület kíséretében lépett be az igazgató. Veredy Károly tanfelügyelő üdvözölte először, ki átnyújtotta gróf Csaky Albin üdvözlő iratát is. Az ünnepelt vezetése alatt levő intézetek tanári testületének érzelmeit Komáromy Lajos tanár fejezte ki, a volt tanítványok nevében Lázárné-Kasztner Janka. Sarcsevics Betti az ünnepelt nevére 2000 firtos alapítványlevelet nyújtott át. Ezt az összeget Zirzen Janka tanítványai a Mária-Dorothea egyesület javára gyűjtötték. Gyertyánffy István több iskola és egyesület nevében mondott üdvözlőt, Fodor Erzsébet az intézet jelenlegi növendékei nevében. Volt még számos üdvözlő. Végül Szász Károly ref. püspök beszélt azoknak a szülőknek nevében, a kiknek gyermekei a képezdével kapcsolatos leánynevelő-intézetben az ünnepelt vezetésére alatt nyertek és nyerne kiképzést. Felkes és az egész közönséget megható beszédben magasztalta az ünnepeltnek pártalan nevelői talentumát, Zirzen Janka elérékenyülten mondott pár szóval köszönetet a kitüntetésért és az irányában annyi oldalról kifejezett rokonszenvért. A növendékek által szépen elénekelt „Himnusz”-szal ért véget a bensőségekben gazdag ünnepély.

Nagyérdékű színházi esemény lesz az az előadás, melyet a jövő hónap első felében a nemzeti színház, opera és népszínház igazgatóinak támogatásával és a három színház művészeinek közreműködésével a hírlapírók nyugdíjintézete fog rendezni a népszínházban. Az előadás rendezését egy bizottság vezeti, melynek tagjai Paulay Ede, Mahler Gusztáv és Eeva Lajos igazgatók és a három színház művészeinek egy-egy képviselője. Az előadásra, melynek programja közelebb fog megjelenni, előre is felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

Eljegyzés. Zentán Faragó Ödön kínai császári tengerészeti vámgazgató, a kínai állami rangfokozatok harmadik osztályának tagja s a kínai császári kettős sárkányrend érdemesilaggal díszített commandeurje, ki most szabadságidővel itthon tartózkodik, jegyet váltott Zsarkó Hajnalka kasszony-nal, Zsarkó Antal királyi közigazgató és nejeének szül. nemeskéri Kiss Erzsébet urónékné leányával. — Faragó Ödön már évek óta kínai állami szolgálatban áll. Minden öt évi szolgálat után két évet tölt-

het szabadságon, s ez időre mindig haza jön, szülői látogatására. Mostani szabadságideje még másfél évig tart. Faragó, ki előkelő hivatalt visel és egyrangban áll a mandarinokkal, még csak 35 éves.

Házasság. Mint Szekesfehérvárról írják, Fr. Kiss Károly budapesti ref. főgymnaziumi tanár és tartalékos m. kir. honvéd főhadnagy e napokban tartotta ott esküvőjét Birkl Ida kasszony-nal. Az eskető lelkész Tatay Imre volt.

HALÁLOZÁSOK.

HUSZÁR ISTVÁN, a nógrádi kerületnek már több országgyűlésen képviselője, a leggyonosabb földbirtokosok egyike, a budapesti Károly-körnt Huszár-házának tulajdonosa, meghalt 63 éves korában, Budapesten, honnan holttestét a nógrádmezei Keszegre szállították. Elétét szélhűdés oltotta ki, s halála hirtelen következett be. Fialat korában szolgabíró volt Nógrádban, majd részt vett a szabadságharcban, s ezért fogságba került, és az osztrák seregbe is besorozták. Másfél év után kegyelmet nyerve, hazament gazdálkodni. Az alkotmány viszszaállításával Nógrádmezei kékkői járásában főszolgabíróvá, míg 1865-ben a nógrádi kerület országos képviselője lón s mint a Deák-párt hive vett részt a következő országgyűlésen is. 1872-ben a felajánlott főispánságot, valamint a képviselőjelöltséget el nem fogadta, jóságára vonult, 1885 óta (Scitovszky János alispánná való megválasztása után) a nógrád-kerületet képviselte.

AHLQUIST ÁGOST, a helsingforsi egyetemen a finn nyelv és irodalom tanára, akadémiánk külső tagja, meghalt Helsingforsban. Irodalmi működése széles körű volt. Irt szépirodalmi munkákat, költeményeket, de hírnevét mint nyelvtudós alapította meg, ki a finn-ugor nyelveket tanulmányozta, nyelvészeti és néprajzi kutatások végett nagy utazásokat tett, s művei a magyar tudományos körök finnistái közt is tekintélyre emelték.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Dr. Róth SAMU, a Jöcei főreáliskola igazgatója, a Kárpát-egyesület központi választmányának alelnöke, egyik legbuzgóbb tagja, a tanúgy és természettudomány kiváló munkása, ki a Tatra természetrajzi és geológiai ismertetéséről sok alapos értekezést írt, 38 éves korában Lőcsén. Haláláról a Kárpát-egyesület választmányja külön gyászlapot adott ki. — SZÉPÜ MIHÁLY, plebános és címzetes kanonok, 74 éves, Ozorán. — CHORÉNYI JÓZSEF, trencsényi főesperes, 71 éves. — NEDICS JÁNOS, gör. keleti lelkész, 66 éves Balassa-Gyarmaton. — WILSDORFER JÓZSEF, plebános, 50 éves, Csákerényben. — CHRISTÉLY LAJOS, kir. aljárásbíró és honvéd hadnagy, 36 éves, Ujbányán. — BARTAY GUSZTÁV, a budapesti törvényszék irodaigazgatója, 66 éves. — DETTRICH RUDOLF, fővárosi tisztviselő. — HÖLLE JÁNOS, fővárosi háztulajdonos és pezsgőgyáros, élete 64-dik évében. — KOMLÓSI JÓZSEF, egykori vidék szinigazgató, legutóbb az operaszínház karának tagja, Budapesten. — UNGER ANTAL, zenetanár és akadémiai festő, 48 éves, Nagy-Várkonyon. — BALÁS KÁROLY, földbirtokos, 70 éves, Bacsán. — POTOCZYK ANTAL, brassói fővármihatali tiszt, Budapesten. — RUFF SÁNDOR, hadseregbeli nyugalmazott őrnagy, Beszterczen. — FEIGL EDE, a losonczi gőzmalom igazgatója. — NEMETHY PÁL, nyugalmába vonult gyógyszerész, Győr városi törvényhatósági bizottságának tagja, 77 éves. — SZUPER LÁSZLÓ, f. v. biz. tag, tekintélyes budai polgár, kir. tanácsos. nyug. pénzügyminiszteri irodaigazgató. — CSATÓ MIHÁLY, keszthelyi polgár, Csathó Alajos keszthelyi tanár atyja, 78 éves.

Özv. BOROS MARGONNÉ, szül. Horváth Anna, Boros Béni orsz. képviselő édes anyja, 92 éves korában Aradon. — Özv. KUDELKA ISTVÁNNÉ, szül. Névény Szidónia, néhai főreáliskolai tanár özvegye, 47 éves, Veresegyházán. — Özv. ANGYAL JÁNOSNÉ, szül. Hillebrandt Johanna, 70 éves, Kolozsvárt. — GÖTHÁRD ZSIGMONDNÉ, szül. Telegdy Lujza, 49 éves, Sztánán. — DÖRFELINGER ANNA, fővárosi háztulajdonos, 62 éves, Budapesten. — KISS MARIKA, Kiss Endre ev. lelkész 18 éves leánya, Alberti Irsán. — MAYER ADÉL, Mayer Emil fiatal leánya, 17 éves, Debreczenben. — SOMLYÓDI MARIKA, 26 éves, Kisvárdán. — ZAJNOS KELEMENNÉ, szül. Philipp Eteleka, hadseregbeli főhadnagy neje, élete tavaszán. — CSÉPALVAY GYULÁNÉ, szül. Bauer Gizella, 33 éves, Várpalotán. — GÖTTLEBÉNE-BARCSAI (Bettelheim) Lujza, állampolgári mérnök neje, ki a vidéki színészetben szép helyet vívott ki tehetségével; nem régebben a népszínházhoz szerződötték, de családi körülményei következtében nem sokára ismét visszavonult a színpadtól, Budapesten. — KUBINYI MIHÁLYNÉ, szül. Csenes Zsuzsanna, Zempléni-egyesület tanfelügyelőjének neje, 25 éves, Sátoralja-Ujhelyen. — MONTBACHNÉ MARIA, a czegei gróf West-család tagja, 52 éves, Választon.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Dr. V. E. Teljesen felesleges fáradság oly közleményeket, melyek időközben más lapokban is kiadottak, ha még oly szép kaligrafiaival vannak is leírva, mint ez, — szerkesztőségünkhez beküldeni. Mert sokkal ké-

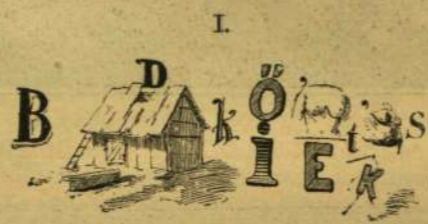
nyelmesebb valamit nyomtatásból elolvasni, mint bármily szép kéziratból. Más lapban megjelent közleményeknek lapunkban kiadásáról pedig szó sem lehet.

Columbus. A kulcs stb. Schiller után. Értelmes munka, de a dystichonok nehézkesek, numerustalanok. Talán a modern forma jobban sikerül, ez esetben Polykates gyűrűjét szivesen vesszük; a híres Sétának azonban annyira sajátja a klasszikai forma, hogy alexandri-nokban aligha lehet sikerülten visszaadni.

Kurta Miska. Hervadt virág. Aludni szeretnék stb. Tehetségre vallanak, de a hangban és tárgyban sok a reminiscencia. Az is hiába, hogy a versek el vannak nyújtva s a lazán összekapcsolt strofák nem képeznek egységes egészet.

Blanka emléke. Ajánlás. Az előbbi sokkal jobb; van benne érzés, hangulat, de a kifejezések gyakran erőtleneek, itt-ott nyelvtanilag is hibásak. Memento... Nem vált be.

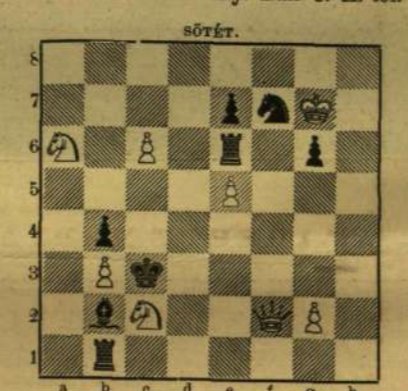
KÉPTALÁNYOK.

A „Vasárnapi Ujság” 43-dik számában közölt képtalány megfejtése: Nem messze estik az alma a fájdtól.

SAKKJÁTÉK.

1576. számú feladvány. Bull G. A.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1570. számú feladvány megfejtése.

Laus B. G.-tól.

Megfejtés.

- Világos Sötét
- 1. Vc6-h6 --- Hh1-f2 (a) 1. --- Ha8-b6 (b)
- 2. Vh6-g7+--- K lép 2. Fe7-f6+--- K lép
- 3. Fe7-g5 mat. 3. Vh6-f8 mat.
- b.
- 1. --- g3-g2 (c) 1. --- Fa1-b2
- 2. Vh6-c1 t. sz. 2. Vh6-f4+--- K lép
- 3. V y. F. mat. 3. Vh4-b4 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Tarnócson: Németh Péter. — Szempezen: Pintér János. — Marosvásárhelyt: Fritsch Albert. — A pesti sakk-kör.

A „Budapesti Sakkszemle” 3-ik száma is megjelent változatos tartalommal. Megrendelhető: Budapest, Tigris szálloda, a „Budapesti sakkos társaság” helyiségében. — Ára egész évre 2 forint.

HETI-NAPTAR, november hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israelita
24. V 24	Keresztes J F 23 Krizog.	12 A 24 A. Ján.	1 Kisl.
25. H.	Katalin sz.	13 Krizosztom	2
26. K.	Konrad pk.	14 Fülöp ap.	3
27. S.	Virgil pk. hv.	15 Gúriusz Sz.	4
28. C.	Szostén vt.	16 Máté ap.	5
29. P.	Szaturnin vt.	17 Neoc. Gerg.	6 Jer. k. e
30. S.	András apost.	18 Plátó vt.	7 S. V.

Holdváltásai. † Első negyed 29-én 6 óra 45 pk. este.

Felőlés szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetem-tér 6. szám.)

Schwarze Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.65 p. Meter — glatt und gemustert (ca. 180 versch. Qual.) — versendet rohen- u. stickweise porto- u. zollfrei des Fabrik-Dépot G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

HIRDETÉSEK.

REPARATOR TO KAJI CHINA-VASBOR
 50 kr. és 1 frtért kapható minden gyógyszer-ban.
 KRIEGER GYÖRGY gyógyszer-tára a „Magyar Koronához” Budapest, VIII. ker., Kálvin-tér.
 vérszegénység és sápkór ellen a legjobb szer. Ára kis üveg 1 frt 60 kr., nagy üveg 3 frt. Utánzatok ellen véd névalírássom.

A „FRANKLIN-TÁRSULAT”
 kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kaphatók — az osztrák tartományok számára Szelinski György cs. kir. egyetemi könyvtárosnál Bécsben, I., Stefansplatz 6.
 az 1890-dik évre szóló általánosan kedvelt dús tartalmu
NAPTÁRAK
 egymint:

I STVAN BÁCSI NAPTÁRA. XXXV. évfolyam. Képekkel. Alapítá Majer István. Füzve 50 kr.	S ZÉKELY-EGYELETI KÉPES NAPTÁR. Szerkeszti a központi választmány megbízásából Dr. Szádeczky Lajos. IX. évfolyam. Füzve 25 kr.
P ROTESTÁNS UJ KÉPES NAPTÁR. XXXVI. évfolyam. Szerkeszti Dúsz Sándor. Füzve 50 kr.	N EUER ILLUSTR. VOLKS-KALENDER für Ungarn u. Siebenbürgen. XXV. Jahrg. Geheftet 50 kr.
F ALUSI GAZDA NAPTÁRA. XXVI. évfolyam. Szerkeszti Sporzon Pál. Füzve 80 kr.	H ATÁRIDŐ-NAPTÁR, mindennemű hivatalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatiszték, utazók és üzerek számára, hasznos jegyzetekkel és 366 üres lappal ellátva, írópapíron és kemény kötésben 1 frt 20 kr.
L IDERCZ-NAPTÁR. XXIX. évfolyam, képekkel. Füzve 60 kr.	A MAGYAR NÉP NAPTARA. Szerkeszti ifj. Tatár Fétér. Képekkel. XXXV-ik évfolyam. Füzve 25 kr.
H ONVÉD-NAPTÁR (együttal katonai naptár), szerkeszti Áldor Imre. XXIII-dik évfolyam. Füzve 60 kr.	U J FALI NAPTAR egész iv 20 kr.
A MAGYAR NŐK HÁZI NAPTARA. XXII. évf. Képekkel. Füzve 60 kr.	N EUER WANDKALENDER, 1 ganzer Bogen 20 kr.
B ORASZATI NAPTAR. Szerkeszti Nyári Ferenc. XVII. évfolyam. Füzve 80 kr.	

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárosnál kapható

Az egyévi önkéntes a közös hadseregben és a magyar kir. honvédségben Kézikönyv EGYÉVI ÖNKÉNTES-JELÖLTEK,
 továbbá papnövendékek, tanítójelöltek, öröklött mezei gazdaságok birtokosai, családfenntartók és a hatóságok számára.

Az új véderő-törvény (1889. VI. t. cz.) alapján HITELES FORRÁSOKBÓL
 (törvényekből, rendeletekből, szabályzatokból és utasításokból) szerkeszté

KACZIÁNY GÉZA
 magyar kir. sz. k. v. honvédhadnagy.

Írálymintákkal. — Harmadik teljesen átdolgozott és tetemesen bővített kiadás. Első füzet: Ára füzve 80 kr.

A második füzet sajtó alatt van és legközelebb jelenik meg.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A törvényhatósági közigazgatás kézikönyve.
 A fennálló törvényekből és rendeletekből rendszeresen összeállította GRÜN WALD BÉLA.

Első rész: A közigazgatás feladatai.
 I. kötet: A közigazgatás és a személyi élet.
 II. kötet: A közigazgatás és a gazdasági élet.
 III. kötet: A közigazgatás és a gazdasági élet (folytatva). — A közigazgatás és a társadalom. — Gyámi és gondnoksági ügyek. — Igazságszolgáltatás. — Katonai ügyek.

Második rész: A közigazgatás közegei a törvényhatóság körében.
 IV. kötet. (befejező): A község. — A törvényhatósági joggal felruházott város. — A vármegye.

Harmadik, bővített és javított kiadás.
 Ára füzve 12 frt.
 A négy kötet csak együtt kapható.

Már most kéremdől levelezőlap útján Richter F. Ad. és társától, Bécs, I. Nibelungen-gasse 4, Radolstadt, Olten, Rotterdam, London E. C. vagy New-York, 310 Broadway, a képekkel ellátott

„A gyermek legkedveltebb játéka”

csináló könyv. Ezen p. mpásán szerzett és számos tekintélyes tudós hírlapát tartalmazó könyv bérmentve megküldetik.

Minden anyának olvasnia kellene ezt!

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható:

GYULAI PÁL KÖLTEMÉNYEI
Második bőv. kiadás
A KÖLTŐ ARCZKÉPEVEL
Ára füzve 4 frt, díszk. 5 frt.

Képes árjegyzék magyar vagy német nyelven kívánatra ingyen és bérmentve.

CS. KIR. SZABADALM. BERNDORFI FÉMÁRU-GYÁR
SCHOELLER ÉS TÁRSA BÉCS.

Raktár: **BUDAPEST**, váczi utca 25. szám alatt, a Kristóf-tér sarkán.

ajp.az. Irendő Ajánlja gazdagon felszerelt raktárát alpaca-ezüst-, china-ezüst s mindennemű alpaca-asztalkészletekből, u. m. étszerek, kannák, teaszűrők, gyertya-asztaldíszek stb., valamint

TISZTA NICKEL FŐZŐ-EDÉNYEK.

Képes árjegyzék magyar vagy német nyelven kívánatra ingyen és bérmentve.

Kávé pótlása bér... 4 1/2 kilo...
Afrikai Mokka o. 6 frt 5.10
Santos, szöld ... 5.05
Cuba, szöld ... 6.25
Ceylon, kékszöld ... 6.80
Aranyjáva, sárgás ... 7.10
Gyöngykávé, szöld ... 7.10
Laposa hazl, 7. 4 1/2 kilo 2.20
Arjerszák, vándli ingen.
Ertlinger & Co., Hamburg.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható —

A SZÓLÓ
mint kincsbánya.

TANULMÁNY,
miként lehet a szőlőt, a tudomány elveinek megfelelő művelés s melékterményeinek teljes kihasználása által valóságos kincsbányává tenni, és bortermelésünk jövőjéről szemben a állókészterával.

Ira
Gyürky Antal.

Ára füzve 50 krajczar.

48. SZÁM. 1889. BUDAPEST, DECEMBER 1. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Közlését feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 6 frt fél évre 3 • Külföldi előfizetőkben a postaiilag megkötözött vitelűre is eszandandó

Legjobb és Leghírnevesebb
Pipere Hőlgypor
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTAL VEGETIVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A KI NEM TUDJA,
hogya a sok hirdett gyógyszer közül melyik felelne meg leginkább betegségeknek, az kérje azonnal levelező-lapon Richter kiadóintézetétől Lipcsében, a képekkel ellátott „A Betegbarát” című könyvecskét. A hozzá nyomtatott hálalratok bizonyítják, hogy a művecskében foglalt jó tanácsok követése által, nem csak ezren-meg-ezren elkerülték a haszontalan pénzkiadást, hanem még a vágyva-vágyott gyógyulást is hamar megtalálták. A könyv ingyen küldetik meg.

Kwizda köszvényfolyadékja
évek óta kipróbált háziszser
csúz, köszvény és idegbajok ellen.

Valódiilag csak az itt mellékelt védjeggyel. — Kapható Ausztria-Magyarország minden gyógyszerárában.
Főletét Magyarországon részére: Budapestben Török József gyógyszerárában.

Egy üveggel 1 frt o. é.
Naponkénti postai szétküldés a fő-letét által:
KWIZDA FERENCZ JANOS,
osztrák os. kir. és román kir. udv. szállító kerületi gyógyszerárta Korneuburgban, Bécs mellett.

Hirdetések
felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapestben, IV, egyetem-utca 4. sz. alatt.

A legjobb arczporok
Leichner zsirpora

Leichner hermelinpora.
E jeles gyártmányok a legmagasabb körökben s a legelső művésznőktől előszeretettel használtatnak; az arcznak fiatalosan szép viruló külsőt adnak. — Kaphatók a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31, valamint minden illatszertáznál. Valódiilag csak zárt szelencékben, melyeknek fenekére czégy és védjegy van belevésve.
L. Leichner, Berlin
Parfümerie-Chemiker, k. k. Hoftheater-Lieferant.

Occasió!!
Nagy bevásárlások folytán azon helyzetben vagyunk, asztalneműeket, különösen 6 és 12 személyre valót, abroszokat, asztalkendőket és törülközőket mélyen leszállított áron adhatni. Dus választéku szőnyegraktárunkra különösen figyelmestünk. Smyrna-szőnyegek □méterként 10 frttól feljebb. Helyes mértékért keszesség.
KUNZ JÓZSEF ÉS TÁRSA
Budapest, Deák- és Erzsébet-tér sarkán.

1847 óta, tehát több mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmaztatik a Németország első orvosi kollegiuma által megvizsgált s kitűnő használhatósága miatt a magas helytartóság által Magyarországhoz szabad. WEBER-féle
Köszvény-vászon
köszvény, csúz, tagszagatás, keresztcsont-fájás, vörheny, mell-, hát- és derékfájdalmak, lábköszvény, csípőfájdalom és ischia stb. ellen, mindennemű gőresők, a kezek és lábakban, különösen gőresők rek, dagadt tagok, fejazomlások és oldalszurások biztos eredménnyel gyorsan gyógyítanak ezen gyógyhatásos köszvényvászon által. Egy csomag ára 1 frt 5 kr., kettős erejű, nehezebb hajknál alkalmazandó 2 frt 10 kr.
Valódi csak akkor, ha a melletti védjeggyel el van látva. **Dr. Baron párisi általános sebtapasza** mindenféle sebek, genyvedések és dagasztatok, körömguladások, égések, bármintemű sérülések, harapás, szurás, ütés, vágás, tyúkszem, fagyás stb. ellen. — Egy köcsög ára a használati módszerrel együtt 70 kr., kisebb köcsög 25 kr.
Valódián kapható Budapest, király- **TÖRÖK J.** gyógyszerárában utca 12. szám a.

Megnyitási jelentés.
A nagyrabecsült hölgylvilágnak tisztelettel hozzuk tudomására, hogy támaszkodva sok évi tevékenységünkre, a mai napon V., Fűrdő- és Bálvány-utca szögletén „a delejhez”
nőidivat-kézműáru-üzletet
nyitottunk. — Mintán sem költséget, sem fáradságot nem kiméltünk, hogy elegáns üzletet rendezzünk be és gazdag választéku, legújabb női divatáru-raktárunk a legelőkelőbb beszerzési forrásokból származik, azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a legjobbal és legszebbel **olcsó áron** szolgálhatunk, minél fogva minden versenynyel szembeállhatunk. Becses pártfogását kérve, maradtunk mely tisztelettel
Frankl Gyula és Társa.
Mint kiváló figyelemre méltókat ajánljuk a himzett szegélyű női ruhákat bámulatosan olcsó árak mellett, — 4 frt 75 kr.-tól 11 frt 75 kr.-ig.

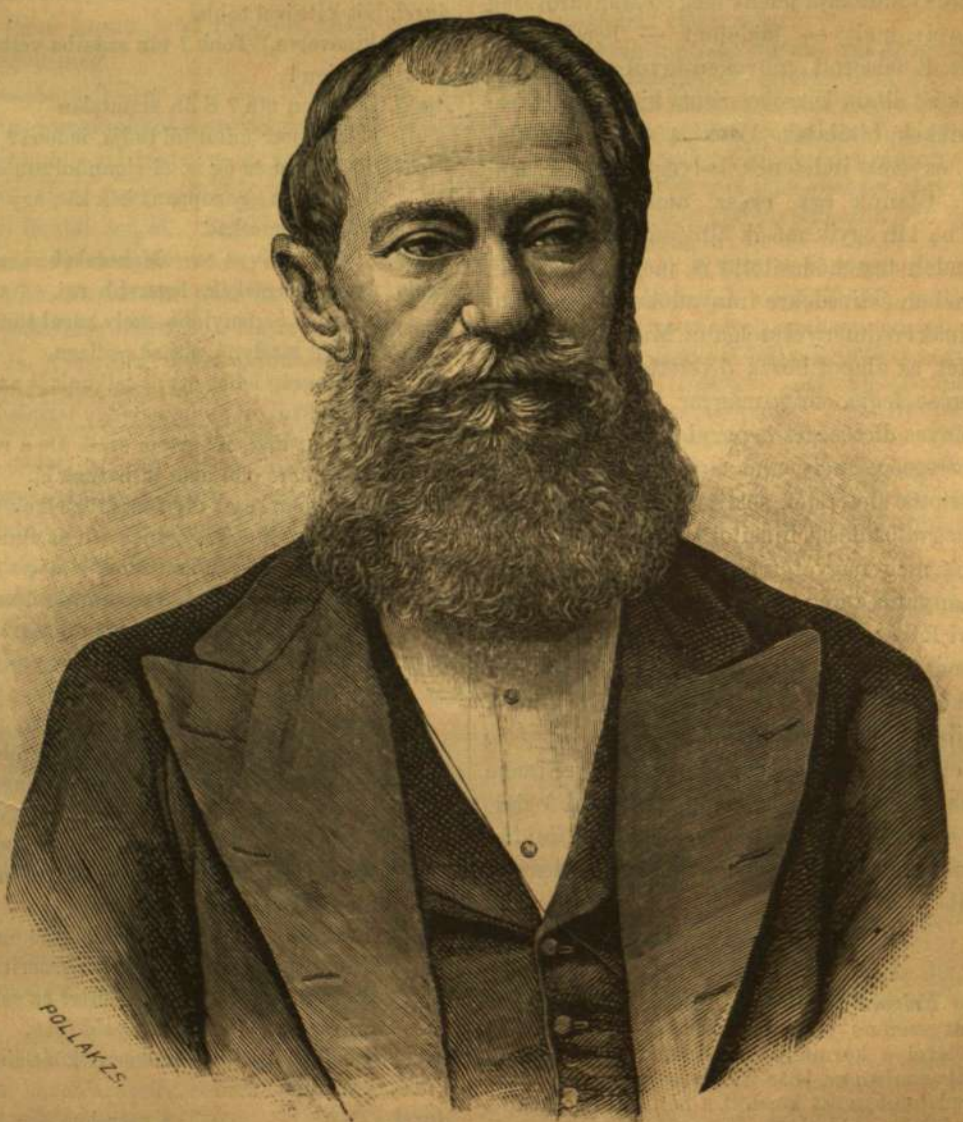
A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent:
IDA NÉNI GYERMEKMESEK
Huszonhat a szövegbe nyomott képpel.
Ára kemény kötésben 1 frt.

PESTY FRIGYES.
1823—1889.
A tudósok között, kik az újabb időkben alapvetőleg járultak hazai történeti, földirati és politikai ismereteink gyarapításához, kétségkívül a legjelentékenyebbek egyike **Pesty Frigyes**, kit csak az imént ragadott el tőlünk a kerülhetetlen halál, pótolhatatlan vesztéségünkre. Még friss a hant, mely alá fektettük; még el nem hervadtak a virágok, melyekkel árván maradt családtagok, mélyen szomorkodó jó barátok és tisztelők, igaz bánattal eltöltő tudományos testületek sírját felékesítették. A komor halotti szolozsma, a mely elkísérte, elhangzik fülünkben; érte ejtett könnyünk fölszárad idővel; de a mikor csak eszünkbe fog jutni a megdicsőült hű pályatárs, mindannyiszor meg fog ujulni szívünk fájdalma. Mert akármerre forduljunk a hazai történet és a vele rokon szakok kutatásának terén: az ő nyomát ott találjuk mindenütt! Alig dolgozott valaki nálánál többet s hozzátehetjük, alig dolgozott valaki nálánál alaposabban s több lelkiismerettel. Csupa lelkiismeretesség, csupa lelkesedtség s fáradhatatlan buzgalom vala ő.

A tér, melyet Pesty Frigyes közel egy félszázad óta tudományos művelés alá fogott s nagy képességével és ernyedetlen szorgalmával megtermékenyített, a hazai történettudomány és segédszakainak, a diplomatikának és geografiának tere volt. Ennek is nem egy-egy elszigetelt részét fogta művelés alá. Kiterjeszkedett annak egészére. A magyar történelem terén alig van oly jelenség, melyet meg ne vizsgált, meg ne figyelt, fel ne derített volna. Ha végig tekintünk tudományos kutatásainak eredményein, elbámulunk azok sokaságán, változatos sokféleségén s valamennyinek komoly, alapos, helytálló okadatolásán. Termékeny kezéből cikkek, értekezések, vaskos könyvek kerültek ki s mindezek telvék tanulsággal, nagy és meggyőző igazságokkal, fényes értelmi sikerekkel. A mit elméje termelt, a hazai tudományra nézve elsőrangú nyereség volt. Ott is, hol kritikájának éle a sűrű ködön át nem hatolhatott, annyit használt nekünk, hogy kísérlete után legalább is megtudhattuk, merre, mily irányban kell tartanunk, hogy célhoz érjünk.

mint valami rege vagy anakronizmus. Sok állításuk hallatára elmosolyodtunk, vagy kételkedőleg s tagadólag csóváltuk fejünket. Minden lépésnél éreztük, hogy jobb, bővebb, igazabb felvilágosításra van szükségünk. Egy szerencsésebb geniusz után tekintettünk; de a kik a Griseliniket és Bárányokat a munka terén követték, még mindig nem tudták tudásvágyunkat kielégíteni, munkáikban csakhamar észre kellett vennünk a nagy hézagokat s a történeti anyag fogyatkozását, a kritika erőtlenségét. Csak midőn **Pesty Frigyes** lépett nyomukba s szólalt meg komoly hangján, tudtuk meg legott, hogy ő a keresve keresett utbaigazító. A történeti anyag nagy hirtelen s nagy mennyiségben szaporodott fel

PESTY FRIGYES. Ellinger Ede fényképe után.